

16 Kabylova, A. Interference of cultures: Turkic and slavic languages (lexical level of Kazakh and russian) [Text] / A. Kabylova, R. Aidana // Studies in Media and Communication, 2022. – №10 (1). – R. 52-62. doi:10.11114/smc.v10i1.5491

17 Fakhretdinova, G. (2022). The CEFR for languages: Research perspectives in foreign language teaching in engineering university [Text] / G.Fakhretdinova, L. M. Zinnatullina, F.T.Galeeva, E. Valeeva, doi:10.1007/978-3-030-93907-6_24 Retrieved from www.scopus.com

18 Bulgakova, L.P. Moi druz'ya padezhi. Grammatika v dialogah [Tekst] / L.P. Bulgakova, I.V. Zaharenko, V.V. Krasnyh. - M.: Russkij yazyk. – 2009. - 216 s.

19 Daver, M.V. Grammaticheskie rifmovki vpomoshch' uchitelyu russkogo yazyka kak inostrannogo [Tekst] / M.V. Daver // Russkij yazyk za rubezhom. – 1989. – № 3. – S. 50-52.

20 L'vov, M.R. Metodika obucheniya russkomu yazyku v nachal'nyh klassah [Tekst] / M.R. L'vov, T.G. Ramzaeva, N.N. Svetlovskaya. – 2-e izd., pererab. – M.: Prosveshchenie, 1987. – 415 s.

ТҮЙІН

Мақалада филологиялық емес университеттің қазақтілді студенттеріне орыс тілінің септеу жүйесін үйрету мәселесі қарастырылған. Жұмыстың мақсаты оқытудың тиімді тәсілдерін қарастыру, студенттердің зат есімдерді дұрыс қолдану процесін автоматты түрге жеткізуге мүмкіндік беретін жаттығулар таңдау болды.

Орыс тілін шетел тілі / ана тілі емес ретінде оқытудың өзіндік әдістемелік ерекшеліктері бар. Атап айтқанда, септеу жүйесі септіктердің мағыналарын көрсету арқылы түсіндіріледі, яғни семантикалық принципке негізделген. Осы бағытта материалды меңгерудің тиімділігін арттыратын тәсілдер мен жаттығулар ұсынылады. Атап айтқанда, студенттердің сөйлеу барысында септік жалғауларын дұрыс қолдану дағдысын қалыптастыру үшін сәйкесінші модельдердің, сөйлеу үлгілерінің қайталануын қамтамасыз ету маңызды. Сондай-ақ, рифмалық мәтіндерді қолдану оқушылардың грамматикалық формаларды бейсаналық түрде тез игеруіне ықпал етеді. Сонымен бірге, білімалушыларға алдымен зат есімнің 1 септеулік түрінің жалғауларын, содан кейін 2 және 3-ші септеулік жалғауларын жазуға үйрету тиімді тәсіл болып табылады.

Сөзді септеу түріне сөйлемдегі демеуліктер әсер етеді. Студенттерді орыс тілінде жиі қолданылатын, сонымен қатар тек бір септікте қолданылатын демеуліктермен таныстыру керек.

ӨОЖ 81'0;373.1.02

FTAXP 16.21.29

Кударова К. Т., аға оқытушы, <https://orcid.org/0009-0007-4931-2733>

«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті» КеАҚ, Орал қаласы, Қазақстан, T.karylgash@mail.ru

Таженова А.С., педагогика ғылымдарының магистрі, <https://orcid.org/0009-0007-4931-2733>

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қаласы, Қазақстан, saynovna.a@mail.ru

ШЕТ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЛЕКСИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҮШІН ЭЛЕКТРОНДЫҚ ГАДЖЕТТЕРДІ ПАЙДАЛАНУ

THE USE OF ELECTRONIC GADGETS FOR THE FORMATION OF STUDENTS' LEXICAL SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS

ТҮЙІН

Мақалада электронды гаджеттерді қолдана отырып, білім алушылардың шет тілдік лексикалық дағдыларын қалыптастыру ерекшеліктері қарастырылады. Білім алушылар сабақта оқыту құралы ретінде әлеуметтік желілерді пайдаланады, білім алушылардың дербес

қызметінде де пайдаланудың артықшылықтары мен мүмкіндіктері ашылады. Бұл ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың (АКТ) әсерін және шет тілін үйрену кезінде білім беру процесінде онлайн-сервистерді қолданудың лексикалық дағдылар мен іскерліктер, сонымен қатар сөйлеу әрекетінің түрлерін дамытуға, сондай-ақ білім алушылардың тұлғааралық қатынастарына, эмоционалдылығына, шығармашылығына және дербестігіне әсерін зерттеуге байланысты. Оқытудың заманауи әдістемесінде шетел тілі сабақтарында ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану шет тілдерін үйренудің озық құралы болып табылады. Білім беру процесіне ақпараттық-коммуникативтік технологияларды енгізу сапалы оқу материалдарын ұсына отырып, оқыту мүмкіндіктерін кеңейтеді, сондай-ақ технологияларды қолдану арқылы оқу бағдарламасын жеңілдетеді. Цифрлық технологиялардың дамуы онлайн оқыту ресурстарын білім беру ортасына біріктіре отырып оқытуда көрініс тапты. Интернет ұсынатын мүмкіндіктермен оны білім беру жүйесінде қолдану сөзсіз болды. Quizlet-ті кеңінен қолдану және тәуліктің кез келген уақытында Интернетке қол жеткізу арқылы кез келген жерде білім алушылар мен оқытушыларға жан-жақты даму мүмкіндігін қамтамасыз етуге болады.

ANNOTATION

The article discusses the features of the formation of lexical foreign language skills among students using electronic gadgets. The advantages and possibilities of using social networks as a means of teaching schoolchildren in the classroom and in the independent activity of students are revealed. This is due to the study of the influence of information and communication technologies (ICT) and the use of online services in the educational process when learning a foreign language on the development of lexical skills and types of speech activity, as well as on interpersonal relationships, emotionality, creativity and independence of students. In modern teaching methods, the use of information and communication technologies in the classroom is an advanced tool for learning foreign languages. The introduction of ICT in the educational process expands learning opportunities by providing high-quality educational materials, and also simplifies the curriculum through the use of technology. A competent combination of traditional teaching methods and modern information technologies, including computer technologies using Internet resources, can help the teachers in solving this problem.

Кілтті сөздер: электрондық гаджеттер, онлайн-сервистер, Quizlet, шетелдік лексиканы зерттеу, оқыту әдістемесі, педагогикалық технология, цифрлық технология.

Key words: electronic gadgets, online services, Quizlet, learning foreign vocabulary, teaching methods, pedagogical technology, digital technology.

Кіріспе. Педагогикалық қызметте шет тілдерін оқытудың жаңа әдістемесі ретінде электрондық гаджеттерді пайдалану заманымыздың жаңа талабы болып табылуда. Қазіргі уақытта шет тілі сабақтарында қолданылатын гаджеттерге арналған әртүрлі қосымшалар мен бағдарламалар әр оқытушының ажырамас құралы болып табылады.

Мұндай технологияларды қолдану әртүрлі ақпаратты беру үшін де, оқытушы мен білім алушының ашық және қашықтықтан білім берудің өзекті жүйелерінде өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету үшін де артып келеді.

Оқытудың заманауи әдістемесінде сабақтарда ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану шет тілдерін үйренудің озық құралы болып табылады. Білім беру процесіне АКТ енгізу сапалы оқу материалдарын ұсына отырып, оқыту мүмкіндіктерін кеңейтеді, сондай-ақ технологияларды қолдану арқылы оқу бағдарламасын жеңілдетеді.

Білім беру процесінде интерактивті қосымшаларды қолдану арқылы лексиканы зерттеуге арналған. Ғылыми зерттеу жұмысы білім беру қызметі саласындағы өзекті зерттеулерді қамтиды. Бұл зерттеу жұмысы теориялық және практикалық негіздерді қарастырады және Quizlet интерактивті қосымшасын қолдана отырып, зерттеу тақырыбы бойынша оқу эксперименттік жұмысының сипаттамасын береді.

Ғылыми зерттеудің өзектілігі ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың (АКТ) әсерін және шет тілін үйрену кезінде білім беру процесінде онлайн-сервистерді қолданудың лексикалық дағдылар мен сөйлеу әрекетінің түрлерін дамытуға, сондай-ақ тұлғааралық

қатынастарға, эмоционалдылыққа, шығармашылық қабілеттерге және білім алушылардың дербестігіне әсерін зерттеумен байланысты.

Жұмыстың мақсаты – қосымшалар мен онлайн-қызметтерді қолдана отырып, шет тіліндегі лексиканы оқытудың теориялық және әдістемелік аспектілерін зерттеу, сондай-ақ оларды лексиканы оқытуда қолдану мүмкіндігі негізделеді.

Бұдан әрі қойылған мақсатқа жету үшін міндеттер көрсетілді:

- зерттеу тақырыбы бойынша жалпы және арнайы әдебиеттерді зерттеу;
- шет тілін үйрену процесінде лексиканың рөлін анықтау;
- білім алушылардың лексикалық қорын толықтыру әдісін көрсету;
- лексиканы үйренуге арналған жетекші қосымшаларды іріктеу;
- шет тіліндегі лексиканы оқытудың білім беру процесіне қосымшалар мен онлайн-сервистерді қолданудың әсерін анықтау;
- коммуникациялық қосымшаларды қолдану болып табылады.

Болжам: білім беру процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды әдістемелік сауатты қолдану шет тілдік лексиканы сәтті игеруге және білім алушылардың лексикалық дағдыларын тиімді дамытуға ықпал етеді.

Ғылыми зерттеудің ғылыми жаңалығы- ақпараттық-коммуникативтік технологиялар, қосымшалар мен онлайн-сервистер білім беру үдерісіндегідей шет тілдерін оқытудың инновациялық құралы болып табылады.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы университеттің білім беру процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану қажеттілігін негіздейтін теориялық ережелерді анықтау болып табылады.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы – әзірленген әдістемені қолдана отырып, білім беру процесіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізу.

Ғылыми зерттеудің әдіснамалық негізі ретінде аталмаш ғалымдар, (Т.Т.Аяпова, Е.И.Пассов, А. А. Миролюбов, М. Н. Вятютнев), технологиялық негізі бойынша (Дж. Тракслер, Е. С. Полат) коммуникативтік негізі бойынша (Е. И. Пассов, А.Н. Леонтьев, Л.С.Выготский) белсенділік ерекшеленеді.

Зерттеудің әдістемелік базасы отандық, ресейлік және шетелдік авторлардың (Д.Б.Шаяхметова, Е. И.Пассов, С. Ф. Шатилов, А. А. Леонтьев, И. А. Зимней, А. Н. Щукин, Р.К.Миньяр–Белоручев, Г. В. Рогова, Г. Эббингауз, Дж. Тракслер, П. Нэйшна) еңбектерін саралау негізделеді.

Жүргізілген зерттеудің жұмысы мен талдауы барысында келесі әдістер қолданылды:

- теориялық (ғылыми әдебиеттерді зерттеу, талдау, жүйелеу);
- эмпирикалық (байқау, сауалнама жүргізу);
- статистикалық (деректерді сандық және сапалық өңдеу).

Кіріспеде зерттеудің өзектілігі, пәні, объектісі, мақсаты мен міндеттері анықталады, зерттеу әдістері, әдістемелік базасы, осы жұмыстың теориялық және практикалық маңыздылығы ашылады.

Оқытудың заманауи әдістемесі білім алушылардың лексикалық дағдыларын қалыптастыру міндетін қояды. Мұндай дағдылар шет тілдерін тиімді және нәтижелі оқытуға ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың танымдық дамуының пәні болып табылады.

XX ғасырдың басында шет тілін оқыту әдістемесі қазіргі тілден мүлдем өзгеше болды, өйткені бұрын лексиканы зерттеуге қазіргіге қарағанда аз көңіл бөлінді. Оқу процесінде сөздерді еске сақтау тиімді бекітуге арналған лексикалық жаттығулар қолданылмады, ал оқыту үшін лексика немесе сөздік көлемін таңдау проблемалары дұрыс шешілмеді [1, 158-бет].

Лексикалық дағды -бұл әр түрлі әдіскерлер көптеген мағыналардың туындауынан жасаған лексиканың тағы бір компоненті. Р. К. Миньяр–Белоручев лексикалық дағдыны қысқа уақыт ішінде сөздерді ұзақ мерзімді еске сақтау және оларды сөйлеу тапсырмасына сәйкес сөйлеу әрекетінде қолдану қабілеті ретінде анықтайды [2, 76-бет].

Э.Г.Асимовтың әдістемелік терминдерінің сөздігінде лексикалық дағды дегеніміз- контекстке сәйкес лексикалық бірлікті таңдау мүмкіндігі, сонымен қатароны грамматика тұрғысынан басқа бірліктермен қолдану [3, б. 322].

Зерттеу материалдары мен әдістері. Лексикалық бірлік-бұл сөз немесе сөз тіркесі, оның ауызша немесе жазбаша нысаны, мағынасы, сондай-ақ басқа лексикалық бірліктермен

байланысу үшін үйлесімділігі бар. Жоғарыда айтылғандарға сәйкес, лексикалық дағдылардың құрылымын бөліп көрсетуге болады:

- лексикалық бірліктің дыбыстық формасы;
- лексикалық бірлікті таңдау;
- лексикалық бірліктің басқа сөздермен үйлесуі;
- сөйлеу тапсырмасы [4, б.125].

Белгілі бір лексикалық көлемді есте сақтау кезінде лексикалық сөздер бір-бірімен тығыз байланысты деген қорытынды жасауға болады. Осылайша, адам жадындағы лексиканың синтагматикалық және парадигматикалық байланысы ажыратылады.

Әрі қарай, лексикалық дағдылардың түрлерін қарастыру қажет, олардың ішінде рецептивті және продуктивті. Сөйлеу және жазу сияқты сөйлеу әрекеттерінде продуктивті дағдылар айқын көрінеді. Оларға әртүрлі лексиканы интуитивті қолдану, сөзжасам және қарым-қатынас кезінде сөздерді дұрыс қолдану жатады. Басқаша айтқанда, бұл түр сөздерді қолдану кезінде грамматикалық және стилистикалық дағдыларды игеруді білдіреді. Рецептивті дағдылар контекстті визуалды немесе фонетикалық қабылдауда көрінеді, сонымен қатар белгілі бір лексиканы дұрыс және шынайы түсінумен сипатталады. Бұл түрі оқу және тыңдау кезінде қолданылады, сөйлеу әрекетінің осындай түрлерін орындау кезінде сөздерді білудің қиындығы немесе дәлсіздігі осы дағдылардың қалыптаспауының көрсеткіші болып табылады [3, Б.256].

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, білім алушыларға мүмкін болған жағдайда лексикалық дағды белгілі бір лексикалық бірліктерді контексте қолдана отырып, грамматикалық, сөзжасамдық нормалар мен лексиканың әр түрлі сөйлеу әрекеттерінде үйлесімділік ережелерін сақтай отырып, сонымен қатар синонимдер мен антонимдерді қолдана отырып, сөздердің кең мағынасын игеру арқылы қалыптасады [4].

Лексикалық дағды келесі сипаттамаларға ие:

- автоматтандыру;
- икемділік;
- салыстырмалы күрделілік;
- сана.

Е. И. Пассов лексикалық шеберліктің қалыптасуын алты кезеңмен сәйкестендіреді:

- сөздің визуалды және фонетикалық бейнесін, сондай-ақ оның тіл жүйесіндегі функцияларын қабылдау;
- сөздердің кең мағынасын білу;
- мәтінге байланысты сөздерді көбейту;
- белгілі бір лексикалық бірліктерге сәйкес құбылыстарды немесе объектілерді қабылдау;
- жаңа сөзжасамды сөздермен құру мүмкіндігі, әр түрлі сөйлем құрудағы лексиканың сөйлеудің басқа бөліктерімен үйлесуі;
- лексикалық бірліктерді өз бетінше сөйлеуде немесе жазуда қолдану [5, Б.118].

Сөйлеу әрекетінің түріне байланысты лексикалық шеберлікті рецептивті және репродуктивті деп бөлуге болады. Рецептивті лексикалық дағды тыңдау мен оқуда, студент сөйлеу сөздерін немесе мәтінді қабылдағанда және өндегенде қолданылады. Мұнда маңызды элемент-бұл сөзді таныс бейнесі мен формасымен сәйкестендіру жылдамдығы айқындалады. Әрі қарай, оның мәнін (мағанасын) анықтап, контекстке сәйкес ең қолайлысын таңдау керек. Демек, рецептивті лексикалық шеберлік-бұл лексикалық бірлікті визуалды және фонетикалық тану қабілеті және сөз формасының оның мағынасымен байланысы.

Репродуктивті лексикалық дағды - сөйлеу сөзін (сөйлеу, жазу) жасау үшін лексикалық бірліктерді көбейтуді білдіреді. Мұны істеу үшін сөзді еске түсіріп, содан кейін оны алдыңғы және кейінгі сөзбен салыстырып, оларды тілдік нормалармен үйлестіріп, коммуникативті тапсырмаға сәйкес осы операцияны жүзеге асырудың сәттілігін анықтау қажет. Сондықтан қарым-қатынаста лексикалық бірліктерді тиімді пайдалану үшін берілген процестің икемділігі мен автоматтандыру дағдыларын дамыту қажет [6, б.136].

Әрі қарай, біз лексикалық дағдылардың осы түрлерін қамтитын процестерді талдаймыз.

Рецептивті жаттығуларға мыналар жатады:

- тыңдау немесе оқу кезінде лексикалық бірліктерді қабылдау және одан әрі анықтау;
- лексикалық бірліктің мағынасын түсіну, мағынаны анықтау;
- мәтіннің немесе естіген сөйлеудің мағынасын қалыптастыру үшін лексикалық

мағыналарды біріктіру;

Репродуктивті жаттығуларға мыналар жатады:

- ұзақ мерзімді жадтағы мазмұны және бір нәрсені білдіру үшін қажетті лексикалық бірлікті жаңғырту;

- лексикалық және грамматикалық үйлесімділік ережелерін сақтай отырып, ұзақ мерзімді жадтан шығарылған лексикалық бірліктердің тіркесін анықтау;

- ауызша немесе жазбаша тілде лексикалық бірліктерді қолдану [7, б. 172].

Жоғарыда келтірілген репродуктивті және рецептивті операцияларға сүйене отырып, лексикалық дағды сөздің белгілерін, сөздің мағынасын және оның мақсатын меңгеруді қамтиды. Лексикалық шеберліктің мәні белгілі бір сөйлеу тапсырмасына байланысты ұзақ мерзімді жадтан лексикалық бірлікті көбейту операциясын жүргізу қабілеті ретінде қарастырылады, сондықтан оны сөйлеу тізбегіне қосу керек, сондықтан сөйлеу әрекетінің барлық түрлерінде тілді сәтті меңгеру мақсатында білім алушылардың лексикалық дағдыларын мақсатты түрде дамыту қажет [8, 102-бет]. Осылайша, бұл бөлімде лексикалық бірлік ұғымы қарастырылды, лексикалық дағдылардың мәні мен негізгі сипаттамалары келтірілді, репродуктивті және рецептивті лексикалық дағдылардың түрлері мен кезеңдері талданды.

Шет тілін оқытуда ең маңызды аспект-лексиканы зерттеу және лексикалық дағдыларды одан әрі қалыптастыру негізделеді. Лексиканың рөлі шет тілін үйренуде маңызды, сондықтан білім алушылардың сөздік қорын кеңейту қажеттілігі туындайды.

Н. А. Артеменконың айтуынша, сөздік қорын байытуға, тілдің ауызша құрамдас бөлігін дамытуға бағытталған оқу қызметі:

1. зерттелетін сөздердің мағынасын, мағыналардың реңктерін, жүйелік қатынастарды, сөздер мен сөз тіркестерінің үйлесімділігін қабылдау және түсіну;

2. сөздің мағынасын түсіндіру және сөйлеуде белгілі бір сөзді қолданудың негізгі ерекшеліктерін белгілеу қабілетін қалыптастыру және дамыту;

3. сөйлеу мінез-құлқының өзіндік бағдарламаларын құру кезінде сөздерді сөйлеуде дұрыс қолдану қабілетін қалыптастыру және дамыту [9, б. 54].

Көптеген әдіскерлер лексиканы игерудің бірнеше кезеңдерін ажыратады.

Г. В. Рогова лексикадағы жұмыстың келесі дәйектілігін көрсетеді:

- жаңа сөздермен (сөз тіркестерімен) танысу;

- жаттығу, яғни бірнеше рет қайталау;

- коммуникацияда зерттелетін материалды қолдану [10, б. 56].

Е. И. Пассов бұл кезеңдерді келесідей белгіледі:

- лексикалық бірліктерді семантизациялау;

- лексикалық бірліктерді автоматтандыру;

- лексикалық дағдыларды одан әрі жетілдіру [11, 423].

Н.Д. Галскова мен Н. И. Гездің айтуынша, лексиканы зерттеуді ұйымдастыруды келесідей бөлуге болады:

- жаңа материалмен танысу;

- бастапқы бекіту;

- ауызша және жазбаша қарым-қатынастың әртүрлі формаларында лексиканы қолдану дағдылары мен іскерлігін дамыту [12, 151].

Жоғарыда аталған жіктеулерден бірінші кезең әрқашан жаңа материалды түсіндіру және түсіну, оның мағынасын ашу және мүмкіндігінше ана тілінде аналогын іздеу қажет екенін атап өтуге болады. Мұнда семантизация әдісін таңдау маңызды. Бұл әдіс уақытты үнемдейтін және жаңа материалды есте сақтауда тиімді болуы керек.

Алғашқы танысуға арналған жаттығулар тапсырманы сәтті орындау үшін бірқатар функцияларды орындауы керек: сөздің, форманың, көлемнің мағынасын түсіндіру.

Мұндай жаттығулар құрамында болуы керек:

1. иллюстрациялық тапсырмалар бойынша түсіндіру және бақылау функцияларын орындалады;

2. бұрын үйренген грамматикалық формалар мен құрылымдар мен жаңа лексикалық бірліктерді бір-бірімен байланыстыра меңгеру;

3. ауызша қарым – қатынас формаларында ең алдымен, тыңдау және сөйлеу, білім алушылардың шығармашылық мүмкіндіктерін дамытатын күрделі ақыл-ой әрекеттері және

оларға бастапқы бекітудің осы кезеңінде жаңадан енгізілген материалды сөйлеу әрекетінде қолдануға мүмкіндік береді [13, 183-бет].

Екінші кезең-жаңа лексиканы бекіту. Мұнда жаңа сөздерді сәтті бекіту үшін әдіс-тәсілдер мен жаттығуларды дұрыс тандау қажет.

Н. Д. Галскованың айтуынша, оқу мақсатына қатысты жаңа лексиканы бекітуге бағытталған жаттығуларды бөліп көрсетуге болады:

а) сөздерді есте сақтауға бағытталған жаттығулар:

- таңдалған тақырып бойынша суретте бейнеленген заттарды атаңыз;
- сөйлемдегі бос орындарды толтырыңыз;
- синоним, антоним және омонимдерді табыңыз;
- сөзжасамдарды есте сақтаңыз.

б) сөздердің жаңа байланыстарын құруға бағытталған жаттығулар:

- зат есімдерге арналған етістіктерді тандау;
- белгіленген сөздерді жұптастыру;
- сөздерден сөйлемдерді құрастыру;
- сын есімдерді қолдана отырып заттарды сипаттау [13, б.218].

Үшінші кезең, жоғарыда аталған жіктеулерге сәйкес, негізгі және соңғы болып табылады. Білім алушылар бұл лексиканы белсенді сөздік қорына енгізіп, болашақта сөйлеуде де, жазуда да әртүрлі жаттығуларды қолдана отырып, жаңа сөздерді пысықтауы керек.

Білім алушыларға берілген сөздің коммуникативті мақсатын тура және түсінікті түрде түсіндіру қажет, яғни лексикалық бірліктердің қандай тіркесімдерінде бұл сөзді (немесе сөздер тобын) сөйлеуде қандай жағдайда қолдануға болатынын түсіндіру қажет [14, 172-бет].

Жаңа лексикалық сөздерді сөйлемде кездестіру және одан әрі бекіту процесі тілдің тұтастығын қабылдауды сипаттайтын принциптерге негізделген:

1. жүйелілік принципі - сөздердің формасын, интонацияларды, тілдің фонетикалық қасиеттерін және морфеманы қамтитын тұтас және тәуелсіз жүйе ретінде тілдің алғашқы хабардарлығына негізделген;

2. сана принципі –білім алушылардың лексиканы, оның мағыналарын, сөздердің синонимдері мен антонимдерін қабылдауымен, сондай-ақ шет тілінде сөйлеу барысында сөздерді есту сақтау арқылы түсінуімен сипатталады;

3. когнитивтік принципі -шет тілінде сөйлейтіндер тұрғысынан білім алушыларға түсінуге мүмкіндік береді [15, б. 75];

4. коммуникативтілік принципі - шет тіліндегі лексиканы зерттеу процесінде нақты коммуникативті міндеттерді ұсынады. Бұл принциптің құрамдас бөліктері- дара, жағдаяттық, өзіндік ойын жеткізу, қызығушылығын арттыру және сөйлеу дағдыларын дамыту.

Осылайша, шет тілін үйрену кезінде білім алушылардың өз ойларын одан әрі білдіру үшін сөздік қорын игеру және кеңейту қажеттілігін түсіну үшін коммуникативті міндеттерді орындау маңызды деп қорытынды жасауға болады. Лексикалық дағдыларды қалыптастыру және дамыту синонимдер мен антонимдерді омонимдерді, сондай-ақ нақты нәтиже алу үшін сөйлемдердің әртүрлі құрылысын тандау мүмкіндігінің арқасында коммуникацияның тиімді орындалуына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Лексикалық дағдылар мен іскерліктерді дамыту тек теориялық маңыздылығы ғана емес, сонымен қатар практикада қолдануға да ана тілінде сөйлейтіндердің ситуациялық және әлеуметтік ережелері де негізделген. Жалпы айтқанда, сөздің формасын да, оның жалпы тіл жүйесіндегі қызметін де байланыстыру қажет. [16, б. 87].

Лексиканы зерттеу кезең-кезеңмен жүргізілуі керек, оны әрі қарай практикалық тапсырмада бекіту керек. О. Г. Стародубцеваның айтуынша, лексиканы үйренуге арналған жаттығулардың үш түрін ажыратуға болады:

1. тілдік жаттығулар;
2. шартты сөйлеу жаттығулары;
3. сөйлеу жаттығулары [17, б. 46].

Тілдік жаттығулар, мысалы, субституция және трансформация жаттығулары, сөйлеу қарым-қатынас жағдайынан тыс сөздерді бастапқы есте сақтауға ықпал етеді.

Шартты сөйлеу жаттығулары коммуникативті тапсырманың болуымен сипатталады және шартты қарым-қатынас шеңберінде жаңа материалды өңдеуге арналған. Мұндай жаттығуларға

имитациялық және сұрақ–жауап жаттығулары жатады.

Сөйлеу жаттығулары ең маңызды кезең ретінде сөйлеу дағдыларын дамытуға және табиғи сөйлеу қарым-қатынасы жағдайында зерттелген материалды көбейтуге бағытталған. Бұған жалпы жаттығулардың 2/3 бөлігін құрайтын дедуктивті және репродуктивті жаттығулар кіреді [17, 47-бет].

Г. В. Рогованың айтуынша, сөйлеу әрекетінің репродуктивті және рецептивті түрлерінде лексиканы меңгеру үшін келесі міндеттерді бөліп көрсетуге болады.

Репродуктивтік жаттығулар сипатында:

- сөздің ұзақ мерзімді жадыда сақталуы;
- сөздің фонетикалық формасын ескеру;
- сөздерді грамматикалық нормамен тіркесімге қосу;
- сөйлемге немесе мәтінге тіркесімді қосу.

Сөйлеу әрекетінің рецептивті түрлері үшін:

- сөздің лексикалық мағынасымен визуалды немесе фонетикалық байланысын қамтуы;
- сөздің алдыңғы және кейінгі сөздермен байланысуы [10, б.187].

Сөйлеу әрекетінің түріне қарамастан, білім алушылар коммуникативті тапсырманың маңыздылығын түсінуі керек, оларға ойларды білдіру және тану үшін сөздер қажет. Г.В. Рогованың айтуынша, барлығына түсінікті мақсат білім алушылардың мотивациясын қамтамасыз етеді. Осы жағдайларда лексиканы зерттеудің әртүрлі әдістерінің жылдамдығы мен тиімділігі ең нәтижелі болады [10, 195-бет].

Лексиканы неғұрлым тиімді зерттеу үшін есте сақтаудың барлық түрлерін қолдану қажет:

- оқу немесе жазу кезінде көрнекі-сөздің формасы мен бейнесін визуалды қабылдау, оны көрсету;
- есту – сөздің фонетикалық формасын есту арқылы, сондай-ақ ауызша сөйлеу кезінде қабылдау;
- сөйлеу немесе жазу процесінде осы лексиканы қолдану;
- логикалық-зерттелген материалды түсіну, оның тіл жүйесіндегі функцияларын және контекстке байланысты лексиканы қолдану мүмкіндіктерін қабылдау.

Гаджеттердің пайда болуымен педагогикалық қызмет шет тілдерін оқытудың жаңа әдістемесін тапты. Қазіргі уақытта шет тілі сабақтарында қолданылатын гаджеттерге арналған әртүрлі қосымшалар мен бағдарламалар әр оқытушының ажырамас құралы болып табылады.

Ақпараттық технологияларды енгізу шет тілін үйрену процесін әлдеқайда тиімді етуге мүмкіндік береді, сонымен қатар оқытушылық қызметтегі әдістемелерді кеңейтуге, жұмыс формасын өзгертуге мүмкіндік береді, осылайша білім алушылардың қызығушылығын арттырады.

Л.М.Лузина пайымдауынша, педагогикалық қолданыс сөздігіне сәйкес ақпараттық-коммуникациялық технологиялар – бұл жаңа сапа (ақпараттық өнім) туралы ақпарат алу үшін ақпараттық деректерді түрлендірудің құралдары мен әдістерінің жиынтығы сипаттайды [18, б. 64].

Білім беру процесінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларын қолдану, яғни білім алушылардың өзін-өзі тәрбиелеу дағдыларын дамытуды қамтамасыз етеді, сонымен қатар сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды құрылымдық және дәйекті ұйымдастыру қызметін атқарады, бұл өз кезегінде осы оқу құралдарын пайдаланудың тиімділігі туралы айтуға мүмкіндік береді.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар бағдарламалық құралы болып табылады және ақпарат алмасуды, оны өңдеуді және ғаламдық желідегі ақпараттық ресурстарға қол жеткізуді қамтамасыз ететін техникалық құрылғылар болып табылады [18, 65].

Жаңа технологиялар барған сайын портативті, тиімді және пайдалану оңай, бұл ақпараттық-коммуникациялық технологияларға қол жетімділікті арттыруға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта телефондар өте кең таралған және жалпыға қол жетімді және интернетке ашық қол жетімділікті ұсынады. АКТ-ны білім беру қызметіне енгізу компьютермен бірдей функционалдылықпен Интернетке қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Дж.Тракслера «Current state of Mobile Learning» [19] жұмысында сипатталған, АКТ арқылы оқыту білім алушылардың материалды жеткізуін өзгертуге ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың бұл материалды қабылдауына да ықпал етеді. Жаңа ақпарат олар үшін қол жетімді және түсінікті болады, ал оқу процесі қызықты болады.

Ақпараттық-коммуникативті технологияларды қолданатын білім беру процесін оқытудың жеке формасына бөлуге болады, ол оқу іс-әрекетінің заманауи форматы және жалпы әдістемені одан әрі дамыту болып табылады.

Мобильді технологияны қолданудың кейбір артықшылықтары төменде келтірілген:

- үлкен ақпараттық өріс;
- ақпаратты қабылдаудың әртүрлі әдіс-тәсілдері айқын;
- ұжымдық жұмыс жүргізуге мүмкіндігі зор;
- оқу іс-әрекетінің әртүрлі түрлеріне, сондай-ақ аралас оқыту шеңберінде қолдануға тиімді;
- пайдалану ыңғайлылығы;
- білім алушылардың қызығушылығын арттыруы;
- білім алушылар өздерінің қызығушылықтарын ескере отырып, оқу мазмұнын таңдауға мүмкіндік алады, нәтижесінде оқу процесі білім алушыға бағытталғаны;
- өз бетінше оқыту және сұраныс бойынша қажетті ақпаратқа еркін қол жеткізуі.

Қазіргі уақытта шет тілін үйренуге арналған әртүрлі бағдарламалар мен қосымшалардың үлкен таңдауы бар. Мұндай бағдарламалар ерекшеленеді және әр түрлі қосымшалар лексиканы әр түрлі әдістермен игеруге ықпал етеді:

- (BBC podcasts) подкасттар арқылы тыңдау дағдыларын дамыту;
- (Lingual) визуалды материалды қолдана отырып, ойын түрінде үйрену;
- (Quizlet, Flashcards, Anki, Memrise) флеш – карталар көмегімен сөздерді үйрену;
- (Utter, Tandem) чат түрінде пайдалану;
- (TED, Audiobooks) аудиокітаптар мен бейнематериалдар пайдалану;
- (Hello English) интерактивті сабақтарды пайдалану.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар интерактивтіліктің жоғары деңгейге ие, оны шет тілін оқытуда әртүрлі дидактикалық мәселелерді шешу үшін қолдануға болады:

- материалдардың көмегімен білім алушылардың оқу дағдыларын дамыту және қалыптастыру;
- интернеттің шынайы дыбыстық мәтіндерін пайдалану кезінде шет тіліндегі лексиканы қабылдауды дамыту және қалыптастыру;
- жазу дағдыларын жеке және топтық жұмыстарда қалыптастыру;
- белгілі бір мәдениеттің шет тілінің лексикасын, қоғамның саяси, қоғамдық және экономикалық құрылымын зерттеу;
- өзекті материалдарды пайдалана отырып, білім алушылардың ынтасын арттыру;
- бірлескен жобаларды, зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру;
- қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру;
- білім алушылардың дербестігін дамыту (ақпарат іздеу);
- шет тілінде сөйлесу қажеттілігіне ықпал ететін шынайы тілдік ортаны жаңғырту;
- мәдени, этникалық, гуманистік сипаттағы кең ақпаратты пайдалануға байланысты
- білім алушылардың мәдени және гуманитарлық дамуына ықпал ету.

Осылайша, оқыту кезінде АКТ құралдарын пайдалану шет тілінде білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыруға, өз бетінше жұмыс істеуге және ұжымда жұмыс жүргізуге, дағдыларын дамытуға, сөйлеу қызметінің барлық түрлерін тиімді қалыптастыруға ықпал етеді, сондай-ақ ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, оқу қызметін ұйымдастыру білім алушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру қажет. Жаттығуларды орындауға және білім алушылардың тапсырмаларын бағалауға ықпалын тигізу көзделді.

Нәтижелер және оларды талқылау. Quizlet қосымшасының көмегімен шет тілін оқыту әдісінің тиімділігін анықтау үшін КЕАҚ Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің базасында практикалық сабақтар өткізілді. Оқу-эксперименттік жұмыс бірінші курс білім алушылардан тұратын Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің техникалық бағытта, ағылшын тілін орташа меңгерген тобымен жүргізілді.

Сабақтар мультимедиялық жабдықтармен (компьютер, интерактивті тақта, проектор, дыбыстық динамиктер) және презентация түрінде безендірілген көрнекілікке арналған материалмен жабдықталған аудиторияда өткізілді. Көрнекі материалдар дыбыспен көрсетілді,

бұл білім алушылардың материалды жақсы меңгеруіне ықпал етеді. «Quizlet» қосымшасын қолдану арқылы эксперименттік жұмыстың зерттеу нәтижесінде білім алушылар өткен тақырып бойынша тест тапсырмаларын орындады.

Грамматикалық және лексикалық дағдыларға бағытталған «Quizlet» мобильді қосымшалар түрлерін атап өтелік;

1. MySpelling
2. LearningApps
3. AnswerGarden
4. Wordwall
5. Liveworksheets
6. Padlet

Практикалық сабақтар тәжірибеге сәйкес өткізілді. «Types of Houses» тақырыбына сай «Degrees of Comparison» грамматикалық материал зерттелді, сонымен қатар аналитикалық оқу түрінде практикалық сабақ өткізілді. Соңғы сабақ білім алушылардың үй тапсырмасын тексеруге және қорытынды тестілерді орындауға арналды.

Айта кету керек, барлық практикалық сабақтарда «Types of Houses» тақырыбының лексикасы болды, сондықтан жаңа лексикалық бірліктерді зерттеу және одан әрі барлық практикалық сабақтарда әртүрлі әдістермен бекіту, соның ішінде Quizlet қосымшасын қолдану арқылы жүзеге асырылды.

Эксперименттік жұмыс барысында Face to Face Pre-Intermediate Cambridge Publishing баспасынан шығарылған оқу құралының материалдары пайдаланылды [20]. Сондай-ақ зерттелетін лексикалық және грамматикалық тақырыптарға сәйкес келетін қосымша материалдар пайдаланылды: әртүрлі мәтіндер, грамматикалық тапсырмалар алынып, орындалды. Эксперименттік жұмысты орындау үшін жоспарланған тақырыптар бойынша лексикасы бар сөздер жиынтығы алдын-ала дайындалды және практикалық сабақтардан бірнеше күн бұрын білім алушыларға Quizlet қосымшасында құрылған курсқа шақыру сілтемесі жіберілді. Зерттелетін лексика жиынтығы тақырыпқа сәйкес сабақтарда қолданылатын оқу құралынан алынды. Білім алушыларға тиісті тақырып бойынша әр сабақтан кейін тест тапсыруға мүмкіндік берілді, ал соңғы практикалық сабақта қорытынды тест ол барлық өткен материалдарды қамтыды.

«Types of Houses» тақырыбындағы сабақ лексикамен танысу болды: сөз формасын визуалды және фонетикалық дыбыстауды қабылдау, лексикалық бірліктердің мағыналарын ашу, контексте ситуациялық қолдану қарастырылды. Практикалық сабақ барысында келесі міндеттер орындалды:

- Білім алушыларды оқу жағдайымен таныстыру;
- оқу жағдайын сәтті шешудің мақсатын, тақырыбын, әдісін, жоспарын және құралын анықтау;
- оқу жағдайын шешудегі қиындықтарды анықтау;
- жаңа лексикалық бірліктерді енгізу;
- Quizlet қосымшасындағы жаттығулар арқылы жаңа лексиканы пайдалану;
- ауызша сөйлеу арқылы лексикалық дағдыларды жетілдіру;
- оқу дағдыларын дамыту.

Бұл практикалық сабақ келесі нәтижелерге бағытталды:

- білім беру процесіне жауапкершілікпен қарауды, өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі тәрбиелеуге дайындықты қалыптастыру;
- өз қызметінің нәтижелерін бағалай білу, өз жұмысын талдау, қойылған міндетке сәйкес өз іс-әрекетін жоспарлау, оқытушымен ынтымақтастықта оқу қызметінің (кезеңінің) мақсатын анықтау;
- оқу іс-әрекетінің мақсатын анықтай білу, әңгімелесушіні тыңдау, өз пікірі мен ұстанымын тұжырымдай білу;
- материалды ұйымдастыра білу, салыстыру және пайымдау, оқулық пен мәтінді шарлау, қажетті ақпаратты табу.

Лексиканы көрсету жаттығуларды одан әрі орындай отырып, оқу құралына сәйкес жүргізілді. Оқытушының міндеті лексиканы сөйлеу қызметіне енгізу болды. Quizlet қосымшасымен жұмыс жаңа лексикалық қондырғылармен алғашқы кездесуден кейін жасалды

және жаттығуларды интерактивті форматта орындау болды.

«Degrees of Comparison» тақырыбындағы практикалық сабақ, грамматикалық материалға негізделді. Оқу қызметі басталғанға дейін келесі міндеттер қойылды:

- тақырып бойынша білімді жалпылау және жүйелеу;
- білім алушылардың танымдық қызығушылығын, логикалық ойлау, талдау, пайымдау, қорытынды жасау қабілетін дамыту;
- жанама сөйлеуде уақытты келісу ережелерін көрсету, ережені практикада қолдану;
- грамматикалық дағдыларды қалыптастыру және жандандыру;
- таным мотивациясын дамыту, өз жұмысы мен білімін бағалау;
- ақпаратты түрлендіруді жүзеге асыру; ақпаратты талдау және іріктеу;
- зерттелетін тілдің грамматикалық синтаксистік нормаларына сәйкес сөйлеудің монологиялық және диалогтық формаларын меңгеруді дамыту.

Минималды және максималды мәндер бірінші тестілеуден ерекшеленіп, өзгереді. Бұдан шығатыны, білім алушылардың нәтижелерін көрсете отырып, грамматикалық материалды және лексиканы сәтті игерді.

3-ші тест тапсырмасы қорытынды жұмыс болды. Білім алушылар сілтеме бойынша қорытынды тест тапсырмасын орындады. <https://itunes.apple.com/us/app/apple-store/id1160249042?mt=8>

Практикалық сабақты жүзеге асырар алдында жоспар құрылды, оған сөйлеу, аударма дағдыларын дамыту, алдыңғы сабақтарда өткен лексикалық және грамматикалық материалдарды бекіту және сөйлеу барысында қолдану, сондай-ақ оқу процесінде жүзеге асырылатын міндеттер кірді, олардың ішінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

- антиципация дағдыларын қалыптастыру және болжау;
- жаңа лексикалық бірліктерді қолдануға үйрету;
- мәтінді, монологиялық сөйлеуді қайталау үшін алгоритм құру дағдысын қалыптастыру;
- мәтін ақпаратын білім алушының жеке тәжірибесімен салыстыру;
- онлайн-сервисстердегі жаттығулар арқылы жаңа лексикалық бірліктерді жандандыру;
- құрдастарымен қарым-қатынас пен ынтымақтастықта коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру;
- өзін-өзі бақылаудың реттеуші әрекеттерін жүзеге асыру, өзін-өзі бақылау, өзін-өзі бағалау, қарым-қатынас процесінде өзара бағалау.

Қорыта айтқанда, білім алушылар өз кезегінде өткен лексика мен грамматикалық ережелерді сәтті және прогрессивті игеруге тырысты.

Соңғы берілген тапсырмалар білім алушылардың үй тапсырмасына арналды, ол оқытылатын лексика мен грамматикалық ережелердің дамуын тексеруден тұрды. Екінші кезең Quizlet қосымшасында жасалған қорытынды тест болды, оған барлық алдыңғы сынақтардың материалы кірді. Тапсырмалардың келесі түрлері қолданылды: қазақ және ағылшын тілдеріндегі баламаларды білу, контексте үйренген лексиканы көре білу, бір тілден екінші тілге сауатты аударма жасай білу, грамматикалық ережелерді қолдану, жанама сөйлеуді қалыптастыру.

Осылайша, Quizlet қосымшасында өткізілген қорытынды тест бойынша студенттер «Types of Houses» тақырыбындағы лексиканы сәтті игерді, сөздердің семантикасын білді деп қорытынды жасауға болады, олар контексте лексикалық бірліктерді ажырата білуді, сондай-ақ сөйлеуде жаңа лексиканы қолдануды үйренді. «Degrees of Comparison» тақырыбындағы грамматикалық материал да сәтті игерілді: білім алушылар жанама сөйлеуді қалыптастыру дағдыларын игерді, сондай-ақ сөйлемді құру кезінде уақытты сәйкестендіруді қолдану арқылы құрастырды.

Соңында білім алушыларға білім беру процесінде қолданылған әдіске бағалау түсініктемесін беру ұсынылды. Білім алушылар интерактивті қызметтерді қолдануда оқу қызметін жеңілдететін шет тілін үйренудің тиімді және қызықты әдісі ретінде бағалады. Осылайша, білім беру процесінде Quizlet қосымшасын қолдану білім алушылардың мотивациясының артуына ықпал етеді және осы қызмет ұсынатын жаттығулардың алуан түрлілігінің арқасында шет тілін үйрену процесі қарапайым және тиімді болады деген қорытынды жасауға болады.

Қорытынды. Өткізілген оқу эксперименттік жұмыс қысқа мерзімде белгілі бір

лексикалық бірліктер мен грамматикалық ережелерді игерудің сәтті нәтижелерін көрсетіп, қорытынды тест тапсырды.

Бұл нәтижелер оқу процесінде интерактивті қызметтерді қолдану шет тілдерін үйренудің тиімді әдісі болып табылады және бұл лексикалық бірліктердің сәтті шоғырлануына әкеледі.

Білім алушылар өз ойларын айтып, оқу процесінде интерактивті қосымшаларды қолдануға қатысты оң пікір білдірді, сонымен қатар шет тіліндегі лексиканы есте сақтау процесін едәуір жеңілдететінін және оқу процесіне қатысушылардың қызығушылығын арттыратынын атап өтті. Осылайша, Quizlet қолданбасы білім алушылардың қызығушылығын тудырады және жаттығулардың үлкен өзгергіштігі оқу процесін тиімді және барлығына қолжетімді етеді деп қорытынды жасауға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Мирослюбов, А. А. История отечественной методики обучения иностранным языкам [Текст] / А. А. Мирослюбов. – М.: Ступени, Инфра, 2002. – 448 с.
- 2 Миньяр-Белоручев, Р. К. Как стать переводчиком? [Текст] / Р.К. Миньяр-Белоручев. – М.: Готика, 2009. – 176 с.
- 3 Азимов, Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий: теория и практика обучения языкам [Текст] / Э.Г. Азимов. – М.: ИКАР, 2010. – 446 с.
- 4 Комарова, Е. В. Формирование лексических навыков в процессе обучения иностранному языку [Текст] / Е.В.Комарова // Гуманитарные научные исследования: электронный научно–практический журнал, 2015. – (<http://human.snauka.ru/2015/02/9664>)
- 5 Пассов, Е. И. Теоретические основы обучения иноязычному говорению [Текст] / Е.И.Пассов. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 1983. – 199 с.
- 6 Колесникова, И. Л. Англо–русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. – СПб.: Из-во БЛИЦ, Cambridge University Press, 2001. – 224 с.
- 7 Основы методики преподавания иностранных языков [Текст] / Под ред. Бухбиндера В. А. – Киев: Вища школа, 1986. – 335 с.
- 8 Гальскова, Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учеб пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин.яз. высш. пед. учеб. заведений / Н.Д.Гальскова, Н. И.Гез. – М.: «Академия», 2004. – 336 с.
- 9 Бонд, М. Приключения перуанского медвежонка в Англии. (на англ. яз.): учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по специальности № 2103 «Иностранные языки» [Текст] Обработ. и коммент. И. А. Уолш и Т. Н. Химуниной / М.Бонд. – М.: Просвещение, 1978. – 178 с.
- 10 Рогова, Г. В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебное пособие [Текст] / Г. В. Рогова. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
- 11 Пассов Е. И. Урок иностранного языка [Текст] / Е. И. Пассов, Н. Е. Кузовлева. – М.: Глосса-Пресс, 2010. – 640 с.
- 12 Гальскова, Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учеб пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин.яз. высш. пед. учеб. заведений [Текст] / Н.Д.Гальскова, Н. И.Гез. – М.: «Академия», 2004. – 336 с.
- 13 Гальскова, Н. Д. Современная методика обучения ИЯ [Текст] / Н.Д. Гальскова. – М.: «Аркти-Гласа», 2000. – 328 с.
- 14 Гез, Н. И. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебник [Текст] / Н.И.Гез, М. В. Ляховицкий, А. А. Мирослюбов. – М.: «Высшая школа», 1982. – 373 с.
- 15 Леонтьев, А. Н. Некоторые вопросы психологии обучения речи на иностранном языке [Текст] / А.Н.Леонтьев // Вопросы психолингвистики и преподавание русского языка как иностранного. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1971. – С.73–78.
- 16 Зайцева С.Е. Методика обучения лексике [Текст] / С.Е.Зайцева //Национальный исследовательский технологический университет «МИСиС»: Известия Южного федерального университета, 2011. – №3. – С.86–90
- 17 Стародубцева, О.Г. Типы упражнений для формирования лексических навыков устной речи в неязыковом вузе [Текст] / О.Г.Стародубцева // Научно-педагогическое обозрение, 2013. – №2. – С.45–48
- 18 Словарь педагогического обихода [Текст] /под ред. Л.М.Лузиной. –Псков, 2003. -71 с.

- 19 Traxler, J. Current State of Mobile Learning / J.Traxler // Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training, 2010. – (http://webdoc.sub.gwdg.de/edoc/ia/eese/artic26/linas/3_2006.html)
- 20 Upstream Pre–Intermediate Student’s Book Obee Bob. – Evans Virginia Express Publishing, 2003. – 268 p.
- 1 Miroljubov, A. A. Istoriya otechestvennoj metodiki obucheniya inostrannym yazykam [Tekst] / A. A Miroljubov. – M.: Stupeni, Infra, 2002. – 448 s.
- 2 Min'yar–Beloruchev, R. K. Kak stat' perevodchikom? [Tekst] /R.K. Min'yar–Beloruchev. – M.: Gotika, 2009. – 176 s.
- 3 Azimov, E. G. Novyj slovar' metodicheskikh terminov i ponyatij: teoriya i praktika obucheniya yazykam [Tekst] / E.G. Azimov. – M.: IKAR, 2010. – 446 s.
- 4 Komarova, E. V. Formirovanie leksicheskikh navykov v processe obucheniya inostrannomu yazyku [Tekst] / E.V.Komarova // Gumanitarnye nauchnye issledovaniya: elektronnyj nauchno–prakticheskij zhurnal, 2015. – (<http://human.snauka.ru/2015/02/9664>)
- 5 Passov, E. I. Teoreticheskie osnovy obucheniya inoyazychnomu govoreniyu [Tekst] / E.I.Passov. – Voronezh: Izd–vo VGU, 1983. – 199 s.
- 6 Kolesnikova, I. L. Anglo–russkij terminologicheskij spravochnik po metodike prepodavaniya inostrannyh yazykov / I. L. Kolesnikova, O. A. Dolgina. – SPb.: Iz–vo BLIC, Cambridge University Press, 2001. – 224 s.
- 7 Osnovy metodiki prepodavaniya inostrannyh yazykov [Tekst] / Pod red. Buhbindera V.A. – Kiev: Vishcha shkola, 1986. – 335 s.
- 8 Gal'skova, N. D. Teoriya obucheniya inostrannym yazykam: Lingvodidaktika i metodika: ucheb posobie dlya stud. lingv. un–tov i fak. in.yaz. vyssh. ped. ucheb. zavedenij / N.D.Gal'skova, N.I.Gez. – M.: «Akademiya», 2004. – 336 s.
- 9 Bond, M. Prikluyeniya peruanskogo medvezhonka v Anglii. (na angl, yaz.): ucheb. posobie dlya studentov ped. in–tov po special'nosti № 2103 «Inostrannye yazyki» [Tekst] Obrab. i komment. I. A. Uolsh i T. N. Himuninoj / M.Bond. – M.: Prosveshchenie, 1978. – 178 s.
- 10 Rogova, G. V. Metodika obucheniya inostrannym yazykam v srednej shkole: uchebnoe posobie [Tekst] / G. V. Rogova. – M.: Prosveshchenie, 1991. – 287 s.
- 11 Passov E. I. Urok inostrannogo yazyka [Tekst] / E.I. Passov, N.E. Kuzovleva. – M.: Glossa–Press, 2010. – 640 s.
- 12 Gal'skova, N. D. Teoriya obucheniya inostrannym yazykam: Lingvodidaktika i metodika: ucheb posobie dlya stud. lingv. un–tov i fak. in.yaz. vyssh. ped. ucheb. zavedenij [Tekst] / N.D.Gal'skova, N. I.Gez. – M.: «Akademiya», 2004. – 336 s.
- 13 Gal'skova, N. D. Sovremennaya metodika obucheniya IYA [Tekst] / N.D. Gal'skova. – M.: «Arkti–Glasa», 2000. – 328 s.
- 14 Gez, N. I. Metodika obucheniya inostrannym yazykam v srednej shkole: uchebnik [Tekst] / N.I.Gez, M. V. Lyahovickij, A. A. Miroljubov. – M.: «Vysshaya shkola», 1982. – 373 s.
- 15 Leont'ev, A. N. Nekotorye voprosy psihologii obucheniya rechi na inostrannom yazyke [Tekst] / A.N.Leont'ev // Voprosy psiholingvistiki i prepodavanie russkogo yazyka kak inostrannogo. – M.: Izd–vo Mosk. un–ta, 1971. – S.73–78.
- 16 Zajceva S.E. Metodika obucheniya leksike [Tekst] / S.E.Zajceva // Nacional'nyj issledovatel'skij tekhnologicheskij universitet «MISiS»: Izvestiya YUzhnogo federal'nogo universiteta, 2011. – №3. – S.86–90
- 17 Starodubceva, O.G. Tipy uprazhnenij dlya formirovaniya leksicheskikh navykov ustnoj rechi v neyazykovom vuze [Tekst] / O.G.Starodubceva // Nauchno–pedagogicheskoe obozrenie, 2013. – №2. – S.45–48
- 18 Slovar' pedagogicheskogo obihoda [Tekst] / pod red. L.M.Luzinoj. – Pskov, 2003. – 71 s.
- 19 Traxler, J. Current State of Mobile Learning / J.Traxler // Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training, 2010. – (http://webdoc.sub.gwdg.de/edoc/ia/eese/artic26/linas/3_2006.html)
- 20 Upstream Pre–Intermediate Student’s Book Obee Bob. – Evans Virginia Express Publishing, 2003. – 268 p.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются особенности формирования лексических навыков иностранного языка у студентов, использующих электронные гаджеты. Раскрываются

преимущества и возможности использования социальных сетей как средства обучения школьников на уроках и в самостоятельной деятельности обучающихся. Это связано с изучением влияния информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) и использования онлайн-сервисов в образовательном процессе при изучении иностранного языка на развитие лексических навыков и видов речевой деятельности, а также на межличностные отношения, эмоциональность, креативность и самостоятельность учащихся. В современных методах преподавания использование информационно-коммуникационных технологий на занятиях является передовым инструментом изучения иностранных языков. Внедрение ИКТ в образовательный процесс расширяет возможности обучения за счет предоставления высококачественных учебных материалов, а также упрощает учебную программу за счет использования технологий. Грамотное сочетание традиционных методов обучения и современных информационных технологий, в том числе компьютерных технологий с использованием интернет-ресурсов, может помочь преподавателю в решении этой проблемы. Развитие цифровых технологий нашло свое отражение в обучении с интеграцией обучающих онлайн-ресурсов в образовательную среду. С широким использованием Quizlet и доступом в Интернет в любое время суток, в любом месте можно обеспечить обучающимся и учителям возможность развиваться всесторонне.

UDC: 378:811.111

IRSTI: 16.01.45

Uteshkaliyeva N.Zh., lecture, <https://orcid.org/0009-0008-7183-3372>

NJSC "Zhangir Khan West Kazakhstan Agrarian and Technical University",
Uralsk, Zhangir Khan 51, 090009, nurgul_zh.u@mail.ru, 8(705)834 15 96

MODERN TECHNIQUES OF TEACHING ENGLISH IN A NON-LINGUISTIC HIGHER EDUCATION INSTITUTION

ANNOTATION

The itemconverse about the different methods of teaching foreign languages in universities. Especially, we paid attention to the following methods: the direct, the grammar-translation, audio-visual, audiolingual and communicative methods. The most common among them is the communicative method.

Studying is closely interaction between teacher and student, and it cannot be one sided. Successful learning process is up to the teacher. Obviously, each teacher is followed according to personal experience in choosing different methods and work techniques. But, determined by the results of our experience and practical work, we can surely say that the using of communicative, inductive, deductive methods gives an excellent result and certainly contributes ineffective grammar teaching. We try to use so-called "mixed" method of teaching, which allows us to achieve the goals and the high result.

The article also presents material on recent methods in foreign language teaching, describes the dominance and prospects of described technologies in the process of studying at a university. The basic concepts, definitions and essence of innovation-oriented methods of foreign language teaching in a non-linguistic university are disclosed.

The methodology of integrated scientific and educational systems and the technology for organizing the training of a new generation specialist in the process of foreign language teaching are presented.

The article is intended for the teaching staff, researchers and graduate students of non-linguistic universities.

Key words: *foreign language, English, teaching methods, innovations, critical thinking, WebQuest.*

Introduction. The evolving realities of current world require the same changes in educational